

Aan: dhr. mr. P. Kalbfleisch, dhr. drs. R.J.P. Jansen en dhr. ir. G.J.L. Zijl
Raad van Bestuur
Nederlandse Mededingingsautoriteit
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

Betreft: Consultatie NMa-agenda 2008
Datum: 15 november 2007
Plaats: Amsterdam

Geachte Heer Mr. P. Kalbfleisch.
Geachte Raad van Bestuur van de NMA,

Ondergetekenden hebben kennis genomen van het Consultatiedocument "NMa-agenda 2008" en stemmen in met de nadere aandacht die de Nederlandse Mededingingsautoriteit het komende jaar zal besteden aan de Food- en Agri-industrie. We hopen dat het NMa-onderzoek in deze sector leidt tot meer transparantie over de inkoopmacht van grote supermarktketens en inkooporganisaties die actief zijn in Nederland en tot een gericht en effectief optreden door de overheid tegen de negatieve gevolgen en eventueel misbruik van de marktpositie door deze in Nederland opererende bedrijven.

De NMa geeft in het consultatiedocument aan dat de toenemende concentratiegraad van de verschillende schakels in de productiekolom van deze sector een verhoogd risico met zich meebrengt van onderling afgestemd feitelijk gedrag tussen ondernemingen over prijzen en hoeveelheden.

Volgens onderzoek door SOMO (zie bijgesloten rapporten¹) is de groeiende concentratie in verschillende schakels van de voedselproductieketen het gevolg van een groeiende dominantie door een kleine groep van grote supermarktketens die actief zijn in Nederland en ook in Europa, en die uit groeien tot de 'poortwachters' tussen boeren en andere leveranciers en de Europese consument. Toeleveranciers moeten voldoen aan eisen van grote volumes, lage prijzen, private milieu- en sociale standaarden en daarbij op tijd kunnen leveren. In het buitenland, zoals in de UK en Frankrijk, is misbruik aan het licht gebracht waarbij supermarkten hun inkoopmacht gebruiken om producenten binnen en buiten de EU te dwingen hun prijzen onredelijk te verlagen. Dit heeft een concentratie in de keten te weeg gebracht om 'economies of scale' te bereiken, en heeft een negatief domino-effect op zowel kwaliteit van werkgelegenheid als milieubescherming. Verder kan dit leiden tot een versmalling van het productenaanbod voor consumenten, de teloorgang van culturele tradities en een vermindering van het aantal detailhandelaars.

Ondertekenende organisaties achten het daarom ook van belang dat het onderzoek zich richt op eventueel misbruik van de zwakke onderhandelingspositie van producenten en toeleveranciers in de voedselketen door de supermarktketens die in Nederland actief zijn. Ook lijkt het ons belangrijk om onderzoek te doen naar de manier waarop mededingingsregels deze positie al dan niet verzwakken en voldoende ruimte laten voor initiatieven van duurzame producten.

SOMO werkt samen met maatschappelijke organisaties uit andere Europese landen zoals de UK, Frankrijk en Spanje van waar analyses aangeven dat misbruik van de inkoopmacht van grote supermarktketens die actief zijn in Europa negatief uitwerkt voor de consument en op de (al zwakke) positie van boeren, toeleveranciers en producenten. En dat dit, op zijn beurt, tot grote negatieve gevolgen voor de positie van hun werknemers en van het milieu leidt.

¹ "The Profit Behind Your Plate. Critical Issues in the Processed Food Industry" (Myriam Vander Stichele & Sanne van der Wal, December 2006) en "Who reaps the fruit? Critical Issues in the Fresh Fruit and Vegetable Chain" (Myriam Vander Stichele, Sanne van der Wal & Joris Oldenziel, June 2006).

Met Europese NGO's² en met een groep van Europese Parlementariërs³ zijn we van mening dat er behoefte is aan een grondig onderzoek dat zou kunnen leiden tot geharmoniseerde Europese wetgeving op dit gebied, ook al omwille van de toenemende grensoverschrijdende activiteiten van grote supermarktketens. Sommige EU-landen hebben wetten uitgevaardigd of initiatieven genomen met de bedoeling dergelijk misbruik te voorkomen (in UK: verregaand onderzoek door de Competition Commission; in Frankrijk: Loi Dutreil II) maar door het verschil of gebrek aan aanpak in verschillende landen kan de inkoopmacht van supermarkten en de resulterende concentratie in de voedselproductieketen in Europa wellicht onvoldoende worden ingeperkt.

Ondertekenende organisaties willen de NMA ook vragen het onderwerp van concentrerende voedselketers en inkoopmacht van supermarkten op de agenda te plaatsen van de European Competition Network, de OECD Global Forum on Competition, en de International Competition Network.

Kortom, wij zijn van mening dat onderzoek naar concentratie in de Food- en Agri-industrie en praktijken van supermarkten in Nederland noodzakelijk is ter ontmoediging, opsporing en bestrijding van eventueel misbruik van de inkoopmacht van grote supermarktketens. Daarom hopen we dat de Raad van Bestuur van de NMA zal besluiten tot het handhaven van het aandachtsveld Food- en Agri-industrie.

Met vriendelijke groet,

R. D. Bleijerveld
(p/a SOMO)

Namens:

Myriam vander Stichele
Senior Researcher
Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO)
Sarphatistraat 30, 1018 GL Amsterdam
Tel: 020- 639 12 91
E-mail: m.vander.stichele@somo.nl

Eelco Fortuijn
Directeur
Fair Food
Damrak 83a, 1012 LN Amsterdam
Tel: 020-6188 062
Mob: 062-4547 219
E-mail: eelco.fortuijn@fairfood.org

Anne van Schaik
Campagneleider globalisering en milieu
Vereniging Milieudefensie
Postbus 19199, 1000 GD Amsterdam
Tel: 020-5507 387
Mob: 062-9593 877
E-mail: anna.van.schaik@milieudefensie.nl

Femke Nagel
Oceanen Campaigner
Stichting Greenpeace Nederland

² Zie toegevoegde briefing: "The EU retail sector: when is a market not a market?"

³ Zie toegevoegd EP document: "Written Declaration pursuant to Rule 116 of the Rules of Procedure" by Caroline Lucas, Gyula Hegyi, Janusz Wojciechowski, Harlem Désir, Hélène Flautre on investigating and remedying the abuse of power by large supermarkets operating in the European Union, 10 October 2007 (doc. 0088/2007)

Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam
Tel: 020-5249 558
Mob: 062-1276 860
E-mail: fnagel@greenpeace.nl

Bijlagen:

- “The Profit Behind Your Plate. Critical Issues in the Processed Food Industry” (Myriam Vander Stichele & Sanne van der Wal , December 2006)
- “Who reaps the fruit? Critical Issues in the Fresh Fruit and Vegetable Chain” (Myriam Vander Stichele, Sanne van der Wal & Joris Oldenziel, June 2006).
- “The EU retail sector: when is a market not a market?” (The Agribusiness Accountability Initiative - European Supermarkets Group & Responsible Purchasing Initiative, October 2007).
- “Written Declaration pursuant to Rule 116 of the Rules of Procedure” on investigating and remedying the abuse of power by large supermarkets operating in the European Union, 10 October 2007” (doc. 0088/2007) (Caroline Lucas, Gyula Hegyi, Janusz Wojciechowski, Harlem Désir, Hélène Flautre).